

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 68.

Fylke: Oppland.

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: Vågå.

Emne: Bålbruning på visse dager i året.

Bygdelag: Vågå.

Oppskr. av: John Thune.

Gard:

(adresse): Box. 88. Asker.

G.nr.

Br.nr.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

1. Bålbruning heter det, når folk lemmes
 rask, Si Sam Kvist, tager, og ritter etter
 nydyrking. Så er det caugt haus bål,
 og 17de Mai bål. Når folk var, eller er,
 på bar plukking i fjelloviga, eller Skogja
 and høstet, så gjør de ofte oppvarme
 som det heter, for og varme sig, med de
 spiser oppristet sin, tte eller de koker
 sig kaffe. De kaller det da å gjøre opp
 kaffe varme, eller å gjøre opp varme
 for og varme sig.

3. Ja når bålet er berlig stort, so heter
 det langvarme.

iida

Har aldrig hørt noen gammel i
 Gudbrandsdalen, Sam Kvist, eller hørt
 noe om disse spørsmål. 4, 5, 6, 7, 8.
 9. Ukjent her. 10 Ukjent. 11, 12, 13. Ukjent, her.

14. Det er som mange bålsteder i mine
 bygde, at jeg kan ikke rekne opp alle
 her. Nøst i bygden er det Trelvikhaugen,
 en stor fjellhaug med Skog på den var det
 vist ofte feststed og bålberning i
 høgtidskeiserne. Så er det lengre Sør
 Högberget, bålberning. På baksiden
 har vi Bjørviksanden ved Vågá-
 ornnet, lengre Sør Ringnesbergene,
 inne på berget der er Veste Klevene der
 var det bålberning. Og ~~høgt~~ rundt
 omkring Vågá ned, og i Skog bygden
 å oppi Poggardene opp for Vågáms
 alle steder var det en stor de brukte
 og brenne bål på. Særlig so var det bål
 på de fleste jordlauer på gårdene,
 rundt om i bygden.

Dei Same Steller bålet og tenner det.

18. Det er Same regel en del voksne
 og en del ungdom, både gifte og
 og ugifte, men for det meste
 ugifte da.

19. Ja! 20. de er i alle fall de risigste,
 men på grunn av kranefare, so
 vil ikke barn vere alene and bål
 berning.

21. Den 1. te Mai so er det bare arbeider
 parti folk, og foreninger, som brenner
 bål, og heiser flagget. Den dagen
 er jo politisk.

22. Har aldrig hørt.

Korleis de leggde bålet.

3

Bålet ble leggt på ett berg eller på den det var jord eller græs foruten gras på. For da kunne ikke varmen spre sig utover. Slik at det ble fare for lausbeld.

24. Når det var vanlig bål so brukt de ett underlag av enten bjørke naver, eller tyri, (Sjetoed) Siden so la de oppå på kryss og tvers Større ved older, jern og all Slags Kvist, ville de ha det til og ryke felt, so la de på rå ved, halms, eller tovv.

25. Ja! De lagde ofte en mann av Strid Sekker og halms, eller andre filler, eller det kunne vere en Kjerring eller felle kusen kostet de da på bålet tilstutt, so skulle de kunne brenne, eller troll Kjerringen. De brukt ofte å brenne tjære tonne men denne ble da kost bærer.

Korleis fink de båløyre.

26. Båløyre tok de same regel der de fant det. Enten bar de båløyre eller so hørte de sammen en hel del for åt.

Korleis bålet skulle vere.

32. Ja same regel so kappet de aus og få det største bålet, slik at det enten lyste mest opp, eller det skulle ryke mest av det.

Emnenr.

Fylke:

Oppland

Tilleggsspørsmålnr.

Herad:

Vågå.

Emne:

Bygdelag:

Vågå-

Oppskr. av:

John Trøme

Gard:

(adresse):

Box. 88. Asker.

G.nr.

Br.nr.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

Kor kålet skulle tena til.

36.

Ja, i dette tilfjølet skulle både
tena som en fest tradisjon, eller
rett og Slett ett festvarsel kretsene i
mellem.

40

Fester med kål, Slette enten
Julefest, Sankthansfest, eller
pinsefest. Ja, også 17de Marsi fest.

41

Feldre tid var det både yngre og
gamle på fest og dans. Nu er det jo
som regel bare yngre folk som
går på dansefester.

42. Ja. 43. Ja de hadde både
brune vin og bevestring ved Slette
anledninger. 44. Dansen foregikk
på en flat gras-Slette i nærheten
av kålet. Skikkue i dag.

49. Samme Skikkue held seg den
dag i dag med bålrenning i fjell-
bygde. Det samme kan for det, at
det er en gammel fest tradisjon.